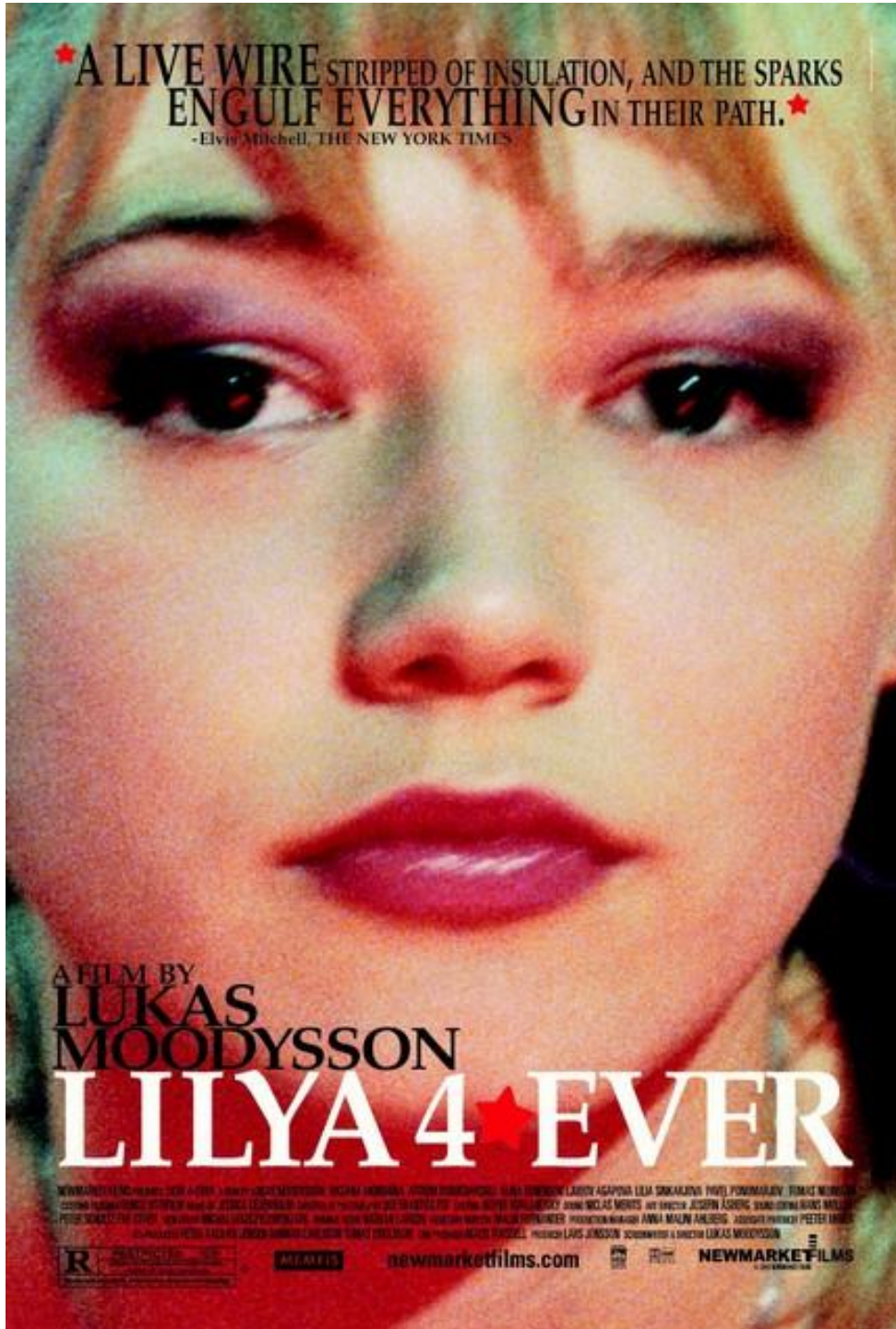

FUŠ-Film u školi vam predstavlja film

LILJA ZAUVIJEK

Svibanj 2015.

Materijale pripremila: Željka Ferenčić, prof.

LILJA ZAUVIJEK

Izvorni naziv filma: Lilja 4-Ever

Žanr: drama

Zemlja i godina proizvodnje: Švedska/Danska, 2002.

Trajanje filma: 109'

Režija: Lukas Moodysson

Scenarij: Lukas Moodysson

Direktor fotografije: Ulf Brantås

Montaža: Michal Leszczyłowski, Oleg Morgunov, Bernhard Winkler

Scenografija: Josefin Asberg

Kostimografija: Denise Östholm

Glazba: Nathan Larson

Uloge: Oksana Akinshina (Lilja), Artyom Bogucharskiy (Volodja), Lyubov Agapova (Liljina mama), Liliya Shinkaryova (teta Ana), Elina Benenson (Nataša), Pavel Ponomaryov (Andrej), Tomas Neumann (Vitek), Anastasiya Bedredinova (susjeda)

Producent: Lars Jonsson

Produkcija: Memphis film

Koprodukcija: Zentropa Entertainments, Film i Väst, Sveriges Television

Najava filma:

https://www.youtube.com/watch?v=zqrQBJNDMgo&index=3&list=PLkYvLoDUhEhcPJK486sH6_KlgPWs6vB_W

Korelacija s nastavnim predmetima: hrvatski jezik, medijska kultura, etika, vjeronauk, sociologija, psihologija, građanski odgoj i obrazovanje,

Prikladno za dob: 15+

Sadržaj:

Film započinje prikazom pretučene djevojke koja očajnički trči prema mostu na autocesti da bi nas potom uveo u život Lilje tri mjeseca ranije. Riječ je o šestogodišnjakinji koja živi u siromašnom predgrađu negdje u bivšem Sovjetskom Savezu. Njezina je majka otišla u Ameriku s novim dečkom ostavivši ju samu, obećavši joj da će se vratiti po nju čim se uspiju snaći. Za to vrijeme, Lilja ostaje s tetkom Anom. No, tetka se odmah useljava u stan u kojem je Lilja živjela s majkom te ju prisiljava da se preseli u zapuštenu garsonijeru u velikom socrealističkom bloku. Tako Lilja ostaje bez novaca i utjehe, no to je samo početak nevolja koje slijede.

Jedne noći u diskoklubu stariji čovjek ponudi njezinoj najboljoj prijateljici Nataši novac za seks. Nakon što joj otac pronađe veću sumu novca, Nataša za to optuži Lilju te se uskoro počinju širiti glasine da je Lilja prostitutka. Vršnjaci ju počnu maltretirati i ismijavati,

uključujući i samu učiteljicu koja pred cijelim razredom govori kako ju zasigurno ne čeka zlatna budućnost. Ljilji jedinu utjehu pruža mali beskućnik Volodja koji je također prepušten sam sebi. Svakodnevno se smucaju po ulicama i napuštenim hangarima, snifajući ljepilo i maštajući o tome kako bi bilo da je život barem malo lakši.

No, konačan udarac Ljilja zadobiva nakon što sazna od socijalne službe kako je se majka odrekla. Shrvanoj djevojci koja živi bez ičije pomoći u malom stanu bez struje, hrane i vode, ne preostaje ništa nego da se počne prostituirati. Prvo iskustvo je strašno i Ljilja povraća. No, dan kasnije, s nekim zadovoljstvom odlazi u trgovinu i kupuje hranu, cigarete i rođendanski poklon za Volodju – pravu pravcatu košarkašku loptu.

Stvari se naizgled mijenjaju nakon što upozna naoko dobroćudnog Andreja. On joj obećava bolji život i dobro plaćen posao u poljoprivredi ako krene s njim za Švedsku. Ljilja zaljubljeno vjeruje u sve što joj ispriča te se nada da će se napokon izvući iz bijede. Volodja je sumnjičav te ju upozorava da ostane, no ona ipak pakira kofere. Opremljena lažnom putovnicom, Ljilja sjeda u zrakoplov, ali već slijedećeg jutra shvaća da je njen dotadašnji život bio idila nasuprot onog koji ju očekuje. Andrej ju je nasamario. On je samo dio organiziranog lanca trgovine bijelim robljem. Poslao ju je ravno u ruke bezosjećajnog svodnika koji je drži u zatočeništvu i po potrebi razvozi raznim mušterijama koji se na njoj izživljavaju.

Priča postaje mračna, prožeta patnjama mlade djevojke koja nakon neuspjelog pokušaja bijega, biva brutalno pretučena i počinje gubiti posljednju nadu. Jedino svjetlo u tami je Volodja koji joj se pojavljuje u snu u obliku anđela. Žaleći što se ubio, mali prijatelj bdije nad njom i pokušava ju utješiti govoreći joj da unatoč patnji i bijedi, to je jedini život koji ima. Također joj pokazuje kako je svodnik zaboravio zaključati vrata. U zbilji, Ljilja zaista izlazi iz zatočeništva, no ne zna kamo bi otišla. Nakon što spazi policijski automobil, počinje trčati kao u transu te na koncu počinu samoubojstvo skaćući s mosta na autocesti. I dok Ljilja lebdi između života i smrti u kolima hitne pomoći, prikazuju se njezine posljednje misli. Ljilja i Volodja, sada mrtvi, igraju košarku na krovu neke stambene zgrade i imaju anđeoska krila. Također, Ljilja je poslana natrag u vrijeme kada je odlučila otići s Andrejom u Švedsku, no ovoga puta ga odbija i zajedno s Volodjom živi vjerojatno sretniji život.

Riječi kritike:

"Izrazito potresan, na trenutke mučan i teško probavljiv film švedskog prvaka Lukasa Moodyssona stavlja nas na kušnju da sami malo porazmislimo o svijetu oko sebe i o vlastitim životima. Stavljajući u središte priče djevojku napuštenu od svih, Moodysson nam objašnjava okrutnost svijeta, borbu za preživljavanjem i sve bolesti današnjeg društva... Kako naći svjetlo gdje je potpuni mrak? Još jedna vrhunska europska drama koja na najiskreniji, ali i na najboljniji način progovara o stvarnim problemima današnjice. Problem prostitucije, trgovine ljudima, ali prije svega neimaštine i nebrige društva koji na kraju dovode do svega toga. Iako je poruka ta da samoubojstvo nije odgovor, kao što Ljilja saznaje kad joj u snove dolazi jedini prijatelj koji se također ostavljen od svih ubio tabletama, ona ne pronalazi drugo rješenje i uz zvuke gorućeg srca" Rammsteina, pridružuje se svom prijatelju na košarci, gdje mogu zabit i više koševa od Jordana, gdje mogu sve što žele. Pogledajte film 'Ljilja zauvijek' i shvatite koliko vam je ustvari život lijep."

- Internetski portal *spreha.net*

"Premda je ovo prvi film koji je Moodysson snimio izvan Švedske, *Ljilja* nastavlja autorovu fascinaciju dječjim likovima i adolescentima u bijegu, pri čemu on vječno promatra svijet njihovim očima, bilo da je riječ o bijegu iz »jebenog Amala« ili »jebene Estonije«. Zato

napuštanje ostaje središnji motiv filma. A motiv trefikinga njegova je okrutna posljedica. Ljilju ne napušta samo antipatična majka koja bježi u Ameriku, nego će je redom iznevjeriti i napustiti prijatelji, susjedi, dečko, socijalne službe i svaki muškarac kojega je susrela. Jedinu utjehu pronalazi u svom anđelu zaštitniku, četrnaestogodišnjem Volođi, koji životari na društvenim marginama uz dnevnu dozu ljepila i sirupa za kašalj. To je, dakle, Rusija koja je Lenjinu rekla *goodbye*. Samo što velikoga vođu više ne vuku helikopterom, kako to čine istočni Nijemci, nego nam se on ukazuje na muralu u napuštenoj tvorničkoj hali u kojoj će Volođa pronaći najsigurnije skrovište".

- Dragan Rubeša, *Vijenac*

Festivali i nagrade:

- European film awards (2002.) – nominacije za najbolji film i najbolju glumicu
- Gijón International Film Festival, Španjolska (2002.) – nagrada za najbolji film, najboljeg redatelja i najbolju glumicu
- Stockholm film festival (2002.) – nagrada Canal+ za najbolju glumicu i nagrada FIPRESCI redatelju
- Guldbagge awards, Švedska (2003.) – nagrade za najbolji film, redatelja, glumicu, scenarij i fotografiju
- Rouen Nordic Film Festival, Francuska (2003.) – nagrada za najbolju glumicu i nagrada mlade publike za najbolji film
- Zimbabwe International film festival (2003.) – nagrada direktoru fotografije
- Brasilia International Film Festival (2004) – nagrada za najbolju režiju

Lukas Moodyson - jedan od najpoznatijih europskih redatelja današnjice

Lukas Moodysson (Malmö, 1969) je švedski filmski redatelj, scenarist i pisac. Diplomirao je na Dramskoj akademiji u Stockholmu, a sa sedamnaest godina objavio je prvu zbirku poezije, a potom i nekoliko romana. Veliku pozornost izazvao je igranim prvijencem *Pokaži mi ljubav* (1998.) o pubertetskoj lezbijskoj vezi, kao i filmom *Zajedno* (2000.) o posthipijevskoj ljevičarskoj komuni 1970-ih, u kojima analizira složene međuljudske odnose i iskazuje sklonost društvenoj kritici. Za razliku od satirična tona tih filmova, *Ljilja zauvijek* (2002.) i *Rupa u mom srcu* (2004.), tmurne su naturalističke drame što razotkrivaju seksualnu eksploataciju i nedostatak socijalne senzibilnosti zapadnoga društva. Moodysson je među najistaknutijim predstavnicima tzv. ultrarealističke poetike devedesetih, s obzirom na njegov interes za minuciozan i suosjećajan prikaz psihologije (rubnih, izdvojenih) likova i njihovih odnosa. Smatra se velikom nadom suvremenog svjetskog filma, a legendarni Ingmar Bergman proglasio ga je svojim nasljednikom.

Riječi redatelja:

"Trebao je to biti film o Božjoj dobroti, ali realnost je gadno udarila i ispalo je nešto potpuno drugačije. Pretvorio se u film o dvoje djece, Ljilji i Volodji, koji žive u zemlji koja je nekada bila dijelom moćne sovjetske države i koja se sada nalazi u ruševinama. Govori o čežnji da se bude nekamo drugdje, o ostavljanju i ostavljenima, o bogatim ljudima koji vjeruju da se sve može kupiti, o siromašnim ljudima koji su prisiljeni prodati sve što imaju (osim svoga srca), o stvarima koje se događaju daleko i stvarima koje se događaju u ulici u kojoj živim, o sirupu za kašalj i ljepilu, o košarci, o Britney Spears, o rezbarenju svojeg imena na klupici tako da svi mogu vidjeti da postojiš, o pljuvanju, odustajanju, smrti, prijateljstvu

koje nikada ne završava, o svijeći koja nikad ne izgara. A možda malo i o Božjoj dobroti - unatoč činjenici da On nikada odgovara kada mu se Ljilja moli...

Čak i ako ne vjerujete u Boga, morate prihvatiti činjenicu da neki ljudi žive u paklu. Neki ne znaju nadu. Djevojka koju je majka napustila i koju opetovano siluju u stranoj zemlji u kojoj ne razumije ni riječi, na koncu skače s mosta. Uvijek postoji tračak nade. No, kada djevojka odluči počiniti samoubojstvo, ja se ne mogu pomiriti s činjenicom da je umrla. Vjerujem da je nakon skoka našla sreću...

Za mene, film je pokušaj da se točno prikažu pojedini segmenti svijeta. Život može biti prekrasan, ali također može biti pakao. Osjećam odgovornost za stvari koje se događaju u svijetu i smatram da bi je svi trebali imati. Kao umjetnik također osjećam veliku odgovornost za svoju umjetnost. To je jedan od razloga zašto nisam htio omekšati ovaj film. Nedavno smo prikazali film pred 30-ak ljudi iz istočne Europe, uglavnom žena koji rade s prostitutkama u svojim zemljama. Bio sam vrlo sretan kad sam čuo njihova mišljenja kako je film točan. Jedna od njih je rekla da je film mogao biti mračniji. Stvarnost koju vide mnogo je gora. Na primjer, majka može ne samo ostaviti svoje dijete, već ju može prodati za 10 eura. To je ono što se događa u svijetu danas."

- Lukas Moodysson

O filmu:

Ova tužna, poučna i brutalno iskrena priča motivirana je problemom seksualnih robova i trgovine ljudima (trafficking) u 21. stoljeću. Radnja filma se temelji na životnoj priči šesnaestogodišnje Dangoule Rasalaite koja je u jesen 1999. otišla iz Litve u Švedsku u potrazi za boljim životom. Nekoliko mjeseci nakon što je prodana kao bijelo roblje, okončala je svoj život skočivši s jednog mosta u Malmöu. Njezino samoubojstvo bilo je malim predmetom.

Film je inače dansko-švedska koprodukcija i u njemu se govore čak tri jezika - ruski, švedski i njemački. Snimao se devet tjedana u Tallinnu i Paldiskom u Estoniji, kao i Trolhattanu i Malmöu u Švedskoj. No, imena mjesta u filmu namjerno nisu specificirana, jer se ovakve priče događaju u cijelome svijetu. Mnoge zemlje imaju s time problema, primjerice Meksiko ili Italija u koju je dovezeno puno djevojčica iz Albanije.

Redatelj filma kaže kako je u filmu zapravo riječ o jazu između bogatih i siromašnih - "Netko tko je rođen u ekonomskoj nepravdi bit će iskorišten, prodati svoje tijelo, organe, pa čak i djecu. Vjerujem da primjerice u Moldaviji, najsiromašnijoj zemlji u Europi, više od 99% mladih ne vjeruje u budućnost vlastite zemlje. Svi je žele napustiti. Tamo je također katastrofalno visok postotak žena koje se prostituiraju. To je strašna stvarnost... Komunističko i kapitalističko silovanje. U tom smislu, moj je film politička izjava".

Inače je u Europi oko pola milijuna žena uključeno u međunarodnu trgovinu seksualnog ropstva. Iza toga u velikoj mjeri stoji izmijenjena politička situacija u Istočnom bloku. Naime, Sovjetski Savez i njegove satelitske države postupno su prešle na tržišno gospodarstvo što je za mnoge značilo drastično smanjenje životnog standarda i težak život. Nedostatak perspektive učinio je lažna obećanja i reklame o dobro plaćenim poslovima konobarica, čuvanja djece ili tvorničkih radnika na Zapadu vrlo primamljivim. "U današnjem globaliziranom svijetu, švedske tvrtke mogu premjestiti svoje tvornice u siromašnije zemlje i platiti lokalnim radnicima minimalnu plaću. Sve to uzrokuje još veći očaj za one koji nemaju ništa", kaže redatelj.

"Ljilja zauvijek" istražuje pogled na strašne okolnosti u kojima se osobe mogu naći kada je društvo neorganizirano i kada se ljudi ne pridržavaju etičkih standarda. Vrlo realno prikazan je društveni portret velikog djela stanovništva jednog slomljenog društva gdje

većinom prevladava neimaština, očaj, beznađe, bespomoćnost, želja za nečim boljim i sve to što mlade čini još više podložnim raznim idejama i vjerovanjima o životu iz snova na Zapadu. Riječ je o ranjivim i očajnim mladim ljudima iz socijalno ugroženih i problematičnih obitelji koji su odlučili napustiti svoju zemlju i susreli s bogatim društvom koje ih brutalno iskorištava. To su djeca koja imaju želje, snove i volju za život, ali ih okolina odguruje u ralje iz najgore noćne more prerusene u zgodne mladiće, poslovne ljude, najbolje prijatelje.

Eva Sehlen iz organizacije "Žena za ženu", tvrdi da ni visoko obrazovanje ne pruža posao u mnogim zemljama Istoka. Tamo ekonomija jednostavno nije uspjela. Također, kaže da jedina stvar koja stvarno može promijeniti situaciju jest promjena muških stavova o prostituciji. Naime, dokle god su muškarci spremni kupovati seks, dotle će se trgovina nastaviti. U jednoj sceni filma, svodnik govori Ljilji da ukoliko ide na policiju, bit će poslana kući gdje će ju dočekati "prijatelji". Prema Evi Sehlen to je nažalost istina. Mnoge su žene poslone kući kao ilegalne migrantice i često završavaju u novom vrtuljku prostitucije, stoga je potrebno osigurati pomoć žrtvama da izađu iz prostitucije i izgrade novi život u svojim matičnim zemljama.

Prema britanskim medijima, Lukas Moodysson postao je najomraženiji čovjek u Švedskoj nakon što je prikazana "Ljilja zauvijek". Sam je redatelj izjavio da će se nekima film svidjeti, a nekima neće, međutim, želja mu je da ljudi napuste kino ljuti i da ih bijes potakne na neku vrstu djelovanja. Dobio je i više od reakcije kada je švedsko ministarstvo vanjskih poslova dodijelilo distribuciju filma svim zemljama odakle potječe trgovine ljudima. Tijekom kampanje u istočnoj Europi, film se prikazivao pred više od 60 000 ljudi, a ruski su dužnosnici gledali film prije glasovanja o legalizaciji prostitucije u Moskvi. S ciljem suzbijanja trgovine ljudima, film se koristio kao sredstvo podizanja svijesti od strane brojnih udruga i humanitarnih organizacija diljem svijeta, jer sama statistika i činjenice to nisu uspjele napraviti.

PRIJEDLOG OBRADE FILMA NA SATU MEDIJSKE KULTURE

Prilikom gledanja filma trebalo bi izdvojiti osnovne teme koje se prožimaju kroz cijeli film. To su primjerice djetinjstvo, odrastanje, obitelj, život u tranziciji, izdaja, kriza identiteta, siromaštvo, prijateljstvo, tinejdžersko doba, trgovina ljudima, seks s maloljetnicama, prostitucija, seksualno ropstvo, samoubojstvo, život poslije smrti itd.

Nakon gledanja filma, nastavnici bi trebali prilagoditi ovisno o dobi učenika, pitanja koja nameće ovaj film. Prvo što trebaju upitati učenike nakon projekcije filma jest kako ih se dojmio film. Nakon što učenici iznesu prve doživljaje i nakon kratke emocionalno-intelektualne stanke, u razredu bi uslijedila istraživačka rasprava kroz niz pitanja:

Kada i gdje se zbiva radnja filma?

Što je tema ovog filma? Koje važne probleme film detektira?

Tko je Ljilja? Kako biste opisali njezin karakter?

U kakvom okruženju živi? Na koji način redatelj pokazuje njezino odrastanje?

Ljiljin život je od početka bio popločen izdajom svih onih kojim je vjerovala. S izuzetkom Volodje, svi njezini bližnji su ju na razne načine prevarili, uključujući njezinu majku, tetku, prijateljicu Natašu, Andreja, učiteljicu. Zašto izdaju Ljilju?

Ljilja živi u svijetu u kojem ljudi oko nje čine sve kako bi preživjeli, bez obzira na vjernost, moral, solidarnost. Što se tiče njezine majke, čini se neshvatljivim da netko može ostaviti svoje dijete, a potom se odreći roditeljstva. Opiši Ljiljin odnos s majkom. Na koji način se

Ljilja oprašta s majkom? Što se događa u toj sceni? Unatoč tome što ju je loše tretirala, Ljilja nakon što je pretučena u Švedskoj, još uvijek čezne za majkom. Što mislite, postoji li odanost roditeljima bez obzira na loš odnos?

Majčina izdaja u ovom filmu je ključna. No, Andrej je taj koji je vrlo proračunato prevario Ljilju, jer je već na početku imao namjeru pretvoriti ju u seksualnu ropkinju. Zašto mu Ljilja ipak vjeruje unatoč upozorenjima njezinog prijatelja Volodje? Postajemo li slijepi i gluhi kada želimo pobjeći od nepodnošljive svakodnevice? Što je za vas povjerenje? Što mislite, na koji način se stvara povjerenje?

Ljiljin jedini pravi prijatelj bio je Volodja. U kojim scenama to primjećuješ? Kakvo je bilo njihovo prijateljstvo i koje su posljedice kada ga Ljilja napusti? Kako je moguće odustati od nekoga tko vam je bio najvjerniji?

Što mislite, jesu li za sretno djetinjstvo potrebne dobre materijalne prilike? Što omogućuje materijalno? Što pak pruža ljubav i obitelj?

Smatrate li se slobodnim? U kojoj mjeri mjesto u kojem smo rođeni utječe na naš život? U kojoj mjeri socijalni uvjeti utječu na vaše prilike, ili možda određuju vaše sudbine? Objasni.

Na koje probleme nailaze zemlje u tranziciji?

U filmu Andrej ironično govori kako su neki na Istoku toliko očajni da prodavaju svoje tijelo za novac i govori Ljilji kako ona zavrjeđuje nešto bolje. Ljilja nije spremna učiniti sve kako bi zaradila novac, ali ostala je bez hrane, struje, socijalne usluge i podrške, te je gurnuta učiniti ono što joj je fizički i psihički odbojno. Nakon što se prvi put prostituirala, ona povraća, međutim, dan kasnije odlazi u lokalnu trgovinu i trijumfalno kupuje ono što želi. Novi prihodi ne stvaraju nikakvo obilje, već Ljilja time osigurava osnovne životne potrebe. Razmislite o slobodi koju novac pruža.

Postoje mnoge osobe koji nemaju osnovna sredstva koja bi im pružala normalan, siguran i zdrav život te im je potrebna pomoć i potpora društva kako bi preživjeli. Razmisli o tome na koji način možeš pomoći potrebitima i kojim udrugama i organizacijama se možeš obratiti ukoliko želiš volontirati ili dati svoj doprinos.

Redatelj filma je u jednom intervjuu izjavio da je trgovanje ljudima krajnja posljedica kapitalističkog društva te kako mora postojati ekonomski jaz da bi se to dogodilo. Slažete li se s time ili ne? Je li sve u kapitalističkom društvu roba? Organizirajte tribinu – čovjek nije roba – čovjek nije na prodaju.

Ljilja prvotno sanjari o životu u Americi. Zašto na tu zemlju gleda s divljenjem i zašto SAD ima tako snažnu simboličku vrijednost za nju i njezine vršnjake? Nakon što Ljilja završi u Švedskoj koju je također smatrala svojevrsnom ulaznicom za slobodu i bogatstvo, počinje Ljiljina prava noćna mora. Ona je fizički u slobodnoj zemlji, ali živi kao zatvorenik. Kakav je njezin pravi susret sa Zapadom? Na koji je način prikazana Ljilja i njezina situacija u stranoj zemlji u kojoj nema pristup o onome o čemu je sanjala?

Imate li vi neko mjesto gdje biste voljeli živjeti? Ako da, zašto? Napravite anketu, i rezultate raspravite u razredu.

U jednom trenutku, Ljilja otvara usta u znak protesta protiv svega što je pretrpjela. Klijent je pokušava ušutkati, iako ne razumije što ona govori. Ona govori kako nije njegovo vlasništvo i kako je ne može kupiti njeno srce i dušu. Razmislite o tome kako Ljilja uspijeva zadržati svoje dostojanstvo i ponos, unatoč svim poniženjima kojima je bila izložena.

Od kada je prostitucija na Novom Zelandu dekriminalizirana, nije porastao broj prostitutki, kao niti trgovanje ženama, a istovremeno same prostitutke kažu da se osjećaju zaštićenije, jer se u slučaju problema mogu obratiti policiji i dobiti adekvatnu pravnu zaštitu. S druge strane, Švedska je bila prva država u svijetu koja je odlučila tretirati prostituciju kao kršenje

ljudskih prava te kažnjavati klijente kao one koji ta prava krše. Time su ujedno željeli poslati poruku da se drugo ljudsko biće ne može kupiti. Time je došlo do smanjenja prostitucije i organiziranog kriminala, kao i povećanja podrške javnosti za zabranu prostitucije.

Što mislite, kako bi se prostitucija trebala tretirati? Razmotrite temu iz različitih perspektiva – policije, zakonodavstva, prostitutke, klijenata, svodnika, uvjeta itd. Kako promijeniti stav ljudi koji iskorištavaju prostitutke?

Koji su razlozi koji dovode Ljilju do ove teške situacije? Je li Ljilja imala izbora? Je li imala šanse u životu? Je li mogla djelovati drugačije? Razmisli o njezinim sljedećim postupcima:

- Ljilja se ne brani kad je Nataša izdaje.
- Ljilja završi u disku prodavajući svoje tijelo.
- Ljilja susreće u disku Andreja i suglasna je da je preveze.
- Ljilja se zaljubljuje u Andreja i složi se s njim da ide u Švedskoj.
- Ljilja bježi iz stana i baca se s mosta.

Prije no što se Ljilja ubila, u njezinim mislima i snovima pojavljuje se Volodja. Pokušava ju uvjeriti da odabere život jer je samo jedan život, govoreći joj "Žalim što sam se ubio, jer sam htio živjeti na zemlji malo duže. Mrtav si zauvijek, a živiš samo kratko". Komentirajte njegovu izjavu. Što mislite, tko je ili što je odgovaran za Ljilju tragičnu smrt? Je li smrt jedini izlaz? Što biste vi učinili na njezinu mjestu? Jeste li se tijekom filma suosjećali s Ljiljom? (ako da, što misliš na koji način je to redatelj postigao?)

Kako tumačite posljednju scenu filma, kada Ljilja i Volodja igraju košarku i imaju anđeoska krila? Opišite ju, kakvo je njeno značenje?

Razmislite pak o alternativnom kraju filma. Kakav bi bio?

Redatelj je prvotno htio napraviti duboko religiozan film, priču o Božjoj dobroti i Ljiji u pratnji Isusa. Što misliš, zašto je promijenio scenarij? Je li njegov izbor dobar ili nije? Mislite li da je Božja dobrota i dalje prisutna u filmu?

Gledajući ovaj film koja su ti se razmišljanja i pitanja «motala» po glavi?

Što mislite, koja je poruka ovog filma?

Zašto su ovakve priče važne? Što mislite, jesu li takve priče prisutne i u Hrvatskoj? Smatrate li da filmska umjetnost može promijeniti svijest gledatelja o problemu trgovine ljudima, potaknuti ih na akciju i sl.? Što misliš, je li film otišao predaleko u prikazivanju seksualne trgovine ljudima i njegovim posljedicama na mlade djevojke koje su u to uključene? Trebamo li vidjeti takve scene kako bi bili u stanju razumjeti taj problem i postati emocionalno uključeni? Objasni.

Porazgovarajmo malo o filmskoj formi:

Koji vam je prizor bio najupečatljiviji u filmu? Što se u njemu događa?

Čine li vam se događaji realističnim? Što je doprinijelo realizmu i autentičnosti filma? Ima li nekog uljepšavanja u filmu?

Kako Moodyson izražava sumorno raspoloženje i beznade? Kakva je atmosfera filma? Kakvo je osvjetljenje i boja u filmu?

Jeste li primijetili subjektivan kadar, pomoću kojeg vidimo svijet lika njegovim očima? Gdje?

Kakva je kamera? (pokretna, dokumentaristička)

Što biste rekli o glumi u filmu? Djeluju li ti glumci u prirodno? Jesu li uvjerljivi? Što bi rekao čija gluma nosi cijeli film? Postoji li tako nešto u ovom filmu?

Kakvi su kostimi? Odgovaraju li karakteru samih likova? Jesu li dobro odabrani?

Na koji način redatelj koristi glazbu i što različitim izborom glazbe želi reći? Kakvu ulogu ima glazba u ovom filmu? Kakav ugođaj stvara? Koje osjećaje je u tebi pobudila? Što je pak sa tišinom i ostalim zvukovima?

U kojim scenama redatelj koristi usporeni pokret (slow motion) i čemu to doprinosi? (pojačava različite scene)

Na koji način redatelj filma pokazuje vezu između početka i kraja filma?

Zadaci za učenike:

- Kojom biste ocjenom od 1 do 5 ocijenili ovaj film? Bili film preporučili svojim prijateljima i prijateljicama? Obrazložite svoju ocjenu i napišite kritiku odgledanog filma. Za inspiraciju, pretražite Internet i pomno pročitajte tri filmske kritike o ovom filmu. Vaš osvrt treba sadržavati oko 500 riječi. Najčešće se sastoji od uvoda (naziv filma, kratak sažetak), analize filma, tumačenja, dojмова i vlastitog mišljenja potkrijepljenom argumentima, kao i zaključne ocijene filma.
- Uz pomoć literature i interneta, istraži pojam, razloge i oblike trgovanja ljudima. Kako se zaštititi i kome se obratiti za pomoć. Nakon istraživanja, napravi plakat ili prezentaciju na temu trgovanja ljudima. U tome ti mogu pomoći sljedeći linkovi:
  - <http://www.mup.hr/31.aspx>
  - http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1164_hr.htm
  - http://www.infomladi.me/fajlovi/mladi/attach_fajlovi/lat/biblioteka/2010/04/pdf/prirucnik_sex_nasilje.pdf
  - <http://www.24sata.hr/lifestyle/25-istinitih-i-strasnih-cinjenica-iz-svijeta-trgovine-ljudima-370024>
  - <http://www.czzzr.hr/trgovanje.php>

POJMOVNIK

Što je trgovanje ljudima?

Trgovanje ljudima je kupovanje i/ili prodaja ljudi kroz uporabu sile, obmane, prijevare, zlouporabu moći ili drugih sredstava s ciljem iskorištavanja. Riječ je o kriminalnom obliku zarade koji obuhvaća vrbovanje, transport, tranzit, prihvati i zadržavanje. Pri tom se koriste razne prijetnje, prisile, otmice, prijevare, laganje i zlouporaba moći, kako bi se žrtvu iskoristilo u svrhu prostitucije, pedofilije, pornografije, prisilnog rada, ropstva, nelegalnog posvajanja te odstranjivanja organa. Žrtve se psihički i fizički zlostavljaju kako bi ih se prisililo na obavljanje različitih poslova poput rada u restoranima, hotelima, domaćinstvima, poljoprivredi, kao i na prisilnu prostituciju, prosjačenje, sklapanje brakova i dr.

Trgovanje ljudima jedan od gorućih problema u svijetu koji je nažalost prisutan i u Hrvatskoj koja je na zloglasnoj balkanskoj ruti. U svakom trenutku svatko može postati potencijalna žrtva trgovanja ljudima, posebice u državama lošeg društveno-političkog uređenja. Tome posebno pogoduje siromaštvo, preseljenje u novu sredinu, nezaposlenost, alkoholizam, smrt roditelja, razorena obitelj, roditeljska nebriga, mladost/ lakovjernost/ naivnost mladih osoba, nedovoljna informiranost i educiranost... Kada posumnjati u trgovanje ljudima? Ako se nude i oglašavaju primamljive poslovne ponude bez referenci, bez prethodnog razgovora s odgovornom osobom o kvalifikacijama, ugovoru, radnom iskustvu i slično, ako se naglašava žurnost i odlična zarada, a podaci o "poslodavcu" su nejasni i neprovjerljivi.

Problemom trgovine ljudima bavi se policija, vladine organizacije, ministarstvo vanjskih poslova, ministarstvo pravosuđa, državno odvjetništvo, ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, međunarodne udruge i institucije. Problem suzbijanja trgovanja ljudima vrlo je složen i iz tog razloga se borci protiv trgovanja ljudima susreću s mnogim teškoćama. Trgovci ljudima najčešće su povezani u visoke kriminalne skupine, te njihove metode često uključuju primjenu nasilja i prijetnje upućene žrtvama i eventualnim svjedocima u istražnom ili sudskom postupku. Djelovanje političkog, istražnog i sudskog sustava protiv trgovanja ljudima otežano je zbog toga jer se ta krivična dijela različito tretiraju u raznim zemljama. Stručne službe koje su odgovorne za primjenu Zakona jesu: policija, granična kontrola, imigracijske službe, državno odvjetništvo, sudstvo, zaposlenici u diplomatsko konzularnim predstavništvima, putne i turističke agencije, prijevozne kompanije. Osnovno je uhvatiti trgovce i podići tužbu protiv njih, ali ne na način koji je na štetu žrtava.

Izvori:

- http://filmski.net/filmovi/271/lilija_zauvijek/synopsis
- <http://proleksis.lzmk.hr/57317/>
- <http://film.lzmk.hr/clanak.aspx?id=1123>
- <http://pathefilms.ch/libraries.files/ProductionNotesLILJA.rtf>
- <http://4-ever.org/>
- <http://www.sfi.se/PageFiles/7863/LILJA%20FILHANDL.PDF>
- http://www.koulukino.fi/uploads/material/Lilija_4-ever.pdf
- <http://www.theguardian.com/film/2002/nov/20/features.dannyleigh>
- <http://www.spreha.net/lilija-zauvijek>
- <http://www.matica.hr/vijenac/265/Izgubljeni%20an%C4%91eli/>

*Kako bi Kino Valli poboljšalo produkciju kvalitetnih filmskih naslova za djecu i mlade, voljeli bismo dobiti i povratnu informaciju učenika, nastavnica i nastavnika. Svoje osvrte i razmišljanja možete nam slati na fus@kinovalli.net

Projekt FUŠ realiziran je uz potporu

Hrvatski
audiovizualni
centar
Croatian Audiovisual Centre

